

Saatavien perinnästä annetun lain muuttaminen

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:4

Saatavien perinnästä annetun lain muuttaminen

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö, Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-259-932-2

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Saatavien perinnästä annetun lain muuttaminen Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:4	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö	
Tekijä/t	Erytisasiantuntija Mirja Kaspiaranta	
Kieli	suomi	Sivumäärä 30
Tiivistelmä	<p>Valmistelun taustalla on hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan perintätoimien kohteena olevilta laskutettavien perintäkulujen määrälle säädetään euromääräiset ylärajat myös velallisen ollessa muu kuin kuluttaja-asemassa oleva yksityishenkilö.</p> <p>Mietinnössä ehdotetaan, että laissa säädettäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloittettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien aikarajoista.</p> <p>Mietinnön mukaan trattaa edeltävän maksumuistutuksen määräaika pidennettäisiin 10 päivään ja tratan protestointiaika pidennettäisiin 14 päivään. Tratan protestoinnin takarajasta ehdotetaan säädettäväksi laissa. Mietinnössä ehdotetaan myös, että perintäkirjeiden sähköisiä toimittamistapaedellytyksiä joustavoitetaan.</p> <p>Mietintö oli lausuntokierroksella 17.9.–29.10.2021. Lausuntoja annettiin 26. Lausunnonantajat suhtautuivat pääosin myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Eniten lausunnonantajien mielipiteitä jakoivat ehdotukset kuluttajille sähköisesti toimitettavista maksuvaatimuksista.</p>	
Asiasanat	digitalisaatio, laki saatavien perinnästä, perintä, saatavien perintä	
ISBN PDF	978-952-259-932-2	ISSN PDF 2490-1172
Hankenumero	OM001:00/2021	
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-932-2	

Ändring av lagen om indrivning av fordringar Sammandrag av remissvaren

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2022:4		Tema	Betänkanden och utlåtanden
Utgivare	Justitieministeriet		
Författare	Specialsakkunnig Mirja Kaspiaranta		
Språk	finska	Sidantal	30
Referat	<p>Bakom beredningen ligger regeringsprogrammet där det står att för de indrivningskostnader som tas ut hos dem som är föremål för indrivningsåtgärder föreskrivs en övre gräns i euro även när gäldenären är någon annan än en privatperson i egenskap av konsument.</p> <p>I lagen ska det enligt gruppens förslag ingå bestämmelser om för vilka och för hur många indrivningsåtgärder det får krävas ersättning när det gäller andra fordringar än konsumentfordringar. Till lagen ska även fogas bestämmelser om maximibelopp för de kostnader som tas ut för enskilda indrivningsåtgärder och gäldenärens totalkostnadsansvar samt om tidsgränser för indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning.</p> <p>Enligt halvtidsbetänkandet ska tidsfristen för betalningspåminnelser före en tratta förlängas till 10 dagar och tidsfristen för att protestera en tratta förlängas till 14 dagar. Det föreslås att bestämmelser om en bakre tidsgräns för att protestera en tratta ska ingå i lag. I betänkandet föreslås också att förutsättningarna för att leverera indrivningsbrev elektroniskt ska göras smidigare.</p> <p>Betänkandet var på remiss 17.9–29.10.2021. Antalet remissvar var 26. Remissinstanserna var i regel positiva till arbetsgruppens förslag. Flest delade åsikter väckte förslagen om betalningskrav som sänds till konsumenterna på elektronisk väg.</p>		
Nyckelord	digitalisering, lag om indrivning av fordringar, indrivning, indrivning av fordringar		
ISBN PDF	978-952-259-932-2	ISSN PDF	2490-1172
Projektnr.	OM001:00/2021		
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-932-2		

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Tausta	6
1.2	Mietintö.....	6
1.3	Pyydetyt ja saadut lausunnot	7
1.4	Yleistä lausuntopalautteesta	7
2	Perintäkulujen porrastus, pääomakategoriat ja perintäkulujen enimmäismäärät	8
3	Suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut	11
4	Perintätoimien aikarajat	13
5	Muun pysyvän tavan käyttö kuluttajasaatavien perinnässä	15
5.1	Yleisesti.....	15
5.2	Sähköinen postilaatikko	16
5.3	Suostumuksen voimassaolo.....	18
5.4	Edunvalvonnan huomioiminen	20
6	Muita huomioita	22
6.1	Muun pysyvän tavan käyttö muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä	22
6.2	Velkojan eri perusteisten saatavien yhdistäminen	22
6.3	Siirtymäsäännökset.....	25
6.4	Muut seikat.....	27
Liite	29

1 Johdanto

1.1 Tausta

Oikeusministeriö asetti 10.2.2021 työryhmän, jossa olivat oikeusministeriön lisäksi edustettuina Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Perimistoimistojen liitto ry, Suomen Yrittäjät ry sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Työryhmän tehtävänä oli ensivaiheessa laatia ehdotus saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisen muutoksen jatkamiseksi. Toisessa vaiheessa työryhmän tehtävänä oli valmistella pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82) mukaiset pysyvät muutokset perintälakiin. Kyseisen hallitusohjelmakirjauksen mukaan perintätoimien kohteena olevilta laskutettavien perintäkulujen määrälle säädetään euromääräiset ylärajat myös velallisen ollessa muu kuin kuluttaja-asemassa oleva yksityishenkilö.

Työryhmän välimietintö (jäljempänä mietintö) saatavien perintää koskevien säännösten pysyvistä muuttamisesta julkaistiin 17.9.2021 (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-823-3>).

1.2 Mietintö

Mietinnössä ehdotetaan yksityiskohtaisempaa sääntelyä muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Pysyvä laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloittettavien kulujen ja velallisen

kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Trattaa edeltävän maksumuistutuksen määräaika pidennettäisiin 7 päivästä 10 päivään ja tratan protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään. Lisäksi ehdotetaan, että tratan protestoinnin takarajasta säädettäisiin laissa.

Mietinnössä ehdotetaan lisäksi, että niitä edellytyksiä, joiden perusteella maksuvaatimus, tratta tai trattaa edeltävä maksumuistutus voidaan toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, kuten sähköisesti, joustavoitettaisiin. Maksuvaatimusten toimittamisen osalta uudistus koskee myös kuluttajasaatavia.

Mietinnössä esitetyt muutokset kuvaillaan tarkemmin jäljempänä muutoksista saadun lausuntopalautteen yhteydessä.

1.3 Pyydetyt ja saadut lausunnot

Mietintö oli lausuntokierroksella lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta 17.9. – 29.10.2021. Lausuntopyyntö lähetettiin yhteensä 31 taholle, joista lausunnon antoi 18 tahoa. Yksi lausunnonantaja ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa. Muita lausuntoja saapui 8. Lausunnonantajien luettelo on tämän tiivistelmän liitteenä, ja lausunnot löytyvät Lausuntopalvelusta (www.lausuntopalvelu.fi). Tähän tiivistelmään on koottu mietinnön ehdotukset ja niistä saatu palaute. Lausumia on tiivistelmää varten lyhennetty ja ryhmitelty uudelleen.

1.4 Yleistä lausuntopalautteesta

Yleisesti voidaan todeta lausunnonantajien suhtautuvan pääosin myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Perintäalaa edustavat tahot suhtautuvat kuitenkin esimerkiksi ehdotettuun perintäkulusääntelyyn kriittisesti. Eniten lausunnonantajien mielipiteitä jakaa kuluttajille sähköisesti toimitettavia maksuvaatimuksia koskevat ehdotukset.

2 Perintäkulujen porrastus, pääomakategoriat ja perintäkulujen enimmäismäärät

Mietinnön mukaan perintäkulujen enimmäismäärät porrastetaan saatavan suuruuden mukaan neljään portaaseen. Mietinnön mukaan neliportaisen mallin ehdotetaan ja-kautuvan alle 500 euron, yli 500 euron mutta alle 2 500 euron, yli 2 500 euron mutta alle 10 000 euron ja yli 10 000 euron saatavan pääomakategorioihin. Velalliselta saisi esimerkiksi seuraavien perintätoimien osalta vaatia perintäkuluina enintään seuraavat määrät: maksumuistutuksesta 12 euroa; maksuvaatimuksesta 50 / 70 / 90 / 110 euroa; tratan käyttämisestä 110 / 125 / 140 / 155 euroa; ja perintäkulujen kokonaismääränä 250 / 470 / 550 / 620 euroa.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotettua perintäkulujen enimmäismäärien porrastusta pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen sekä ehdotettuja pääomakategorioita (mm. *Elinkeinoelämän keskusliitto ry (jäljempänä EK)*, *Etelä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä ESAVI)*, *Finanssiala ry (jäljempänä FA)*, *Itä-Suomen yliopisto*, *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus*, *Luottomiehet - Kreditmännens ry (jäljempänä Luottomiehet)*, *Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*, *Oikeusrekisterikeskus*, *Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä Asianajajaliitto)*, *Suomen Kuntaliitto ry (jäljempänä Kuntaliitto)*, *Suomen Perimistöimistöjen liitto ry (jäljempänä SPL)*, *Suomen Vuokranantajat ry*, *Suomen Yrittäjät ry (jäljempänä SY)* ja *työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä TEM)*).

FA:n mukaan kuluportaiden määrä voi olla pienempikin, jos se arvioidaan taroituksenmukaiseksi.

SPL taas totesi, että sääntelyn selkeys ja täsmällisyys voisivat puoltaa jopa suurempaa porrastusta ottaen huomioon perintäkuiluille asetettu yleinen kohtuullisuusvaatimus.

Suurin osa lausunnonantajista myös kannatti ehdotettuja perintäkulujen enimmäismääriä (mm. *Asianajajaliitto*, *EK*, *ESAVI*, *Itä-Suomen yliopisto*, *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus*, *Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*, *Oikeusrekisterikeskus*, *Kuntaliitto*, *Suomen Vuokranantajat ry*, *SY* ja *TEM*)

Asianajajaliiton mukaan yksi sääntelyvaihtoehto voisi olla, että perittäessä saatavia elinkeinonharjoittajalta voisi valita kaavamaisista palkkioista siirtymisen aikaperusteiseen veloitukseen heti sen jälkeen, kun velallinen on kiistänyt saatavan perusteen tai määrän.

ESAVIn mukaan ehdotettujen perintäkulujen määrät ovat aluehallintoviraston ratkaisukäytännön valossa varsinkin ylimmissä portaissa melko suuria etenkin niissä tilanteissa, joissa arvonlisävero voidaan lisätä kuluihin. Toisaalta ehdotetut määrät eivät ole vakiokorvauksia, vaan enimmäismääriä, joita sovellettaessa tulee ottaa huomioon saatavien perinnästä annetun lain 4 ja 10 §:n yleissäännökset. Tämän vuoksi aluehallintovirasto ei vastusta ehdotettujen perintäkulujen määriä.

FA:n mukaan institutionaaliset velkojat, jotka perivät omia saataviaan voivat periä korkeintaan 12 euroa ehdotetun 5 b §:n sisältövaatimukset täyttävän maksuvaatimuksen lähettämisestä, ja hyvän perintätavan noudattamiseksi niiden on seurattava näitä vaatimuksia. Ei ole perusteltua asettaa omia saataviaan perivää institutionaalista velkojaa epäedullisempaan asemaan kuin muita velkojia. FA kiinnittää lisäksi huomiota Perimistöimistöjen liiton eriävässä mielipiteessä esitettyyn näkökohtaan, jonka mukaan ehdotetut kulurajat voivat johtaa siihen, ettei perintäkuluja voisi aikaisempaa useammin enää periä kokonaisuudessaan velalliselta. Toimeksiantajalle tästä koituvat tappiot saatetaan kompensoida muualla toimeksiantajan liiketoiminnassa esimerkiksi tavarain tai palvelun hintaa nostamalla.

OK Perintä Oy:n mukaan se kannattaa mietinnössä vaihtoehtoisena toteuttamismuotona mietittyä, jonka mukaan ainoastaan yksittäisille perintätoimille ja kokonaiskuluvastuulle asetettaisiin enimmäismäärät.

Eräiden perintäalaa edustavien tahojen (mm. *SPL* ja *Pirkan perintä Oy*) mukaan ehdotetut perintäkulut ovat liian alhaiset. Tästä lausui myös *Luottomiehet*.

SPL totesi, että ehdotetut kulut alittavat selvästi viranomaisen valvontakäytännössä kohtuulliseksi katsotut kulutasot erityisesti maksuvaatimusten kohdalla. Kulujen korvausvastuun asettaminen alle kohtuulliseksi katsotun tason ei yritysten välisissä asioissa ole perusteltua. Eräiden lausunnonantajien mukaan yritysverinnän suorittaminen on jopa helpompaa ja automatisoidumpaa kuin kuluttajaperintä, joten suurempaan työtaakkaan on kestävämpää vedota (*kaksi yksityishenkilöä*).

Kaksi yksityishenkilöä lausui myös, että trattaperinnästä vähintäänkin yksinyrittäjien ja pienyritysten kohdalla tulisi luopua kokonaan. Maksuhaluttomuuden ollessa kyseessä, on trattaperintä tehokas keino, mutta sen tulee olla säänneltympää, otettavissa käyttöön vasta ns. viimeisenä keinona ja hyvin rajatusti sekä pidemmällä maksuajalla. Lisäksi trattaperintää pitäisi olla mahdollisuus käyttää yrityksen omana perintäkeinona ilman ulkopuolista toimijaa, mikäli yritys näin haluaa. Trattaperinnässä voisi olla rajaehtoina joko liikevaihto, edellisvuoden tulos tai henkilöstömäärä yrittäjä/t mukaan lukien.

3 Suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut

Mietinnön mukaan suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin eli alle 500 euron pääoman kategoriaan. Mietinnön mukaan tällaiset perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta (mm. *Asianajajaliitto, EK, ESAVI, Itä-Suomen yliopisto, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, kaksi yksityishenkilöä, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Oikeusrekisterikeskus, Kuntaliitto, SY ja TEM*). Osa toteaa kulujen kerryttämisen mahdollisuuden olevan epätoivottavaa (mm. *ESAVI, Asianajajaliitto ja Kuntaliitto*).

FA:n mukaan ehdotettu vaihtoehto on selkein, mutta se ei vastusta myöskään pääoman suuruuden mukaan määräytyville kategorioille perustuvaa enimmäiskulusääntelyä. Se olisi perintätoimet ulkoistaville toimijoille joustavampi.

Kuntaliiton mukaan tulisi harkita suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulujen jakoa kahteen alimpaan kategoriaan.

Ulosottolaitos piti ehdotettua suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen enimmäismäärän nostoa huomattavana suhteessa nykytilaan.

Samaa sääntelyä kuin yrityssaatavissa, jotka eivät ole suoraan ulosottokelpoisia ja joissa perintäkulujen määrää tarkastellaan pääoman suuruuden mukaan jakautuvien neljän eri kategorian perusteella, kannattivat mm. *Luottomiehet, Pirkan perintä Oy ja SPL*. Ehdotuksen mukaan perintäkulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia koko määressään eri kategorioiden mukaisesti.

Luottomiehet katsoi, että perintäkulujen määrä tulee olla suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa vastaava kuin yksityisoikeudellisissa saatavissa. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta vapaaehtoinen perintä vastaa yksityisoikeudellisten saatavien vapaaehtoista perintää. Vaikka saatavat olisivat suoraan ulosottokelpoisia, peritään saatavia tyypillisesti vapaaehtoisessa perinnässä vastaavasti, kuin yksityisoikeudellisia saatavia peritään ennen oikeudellisen perinnän aloittamista tuomioistuimissa.

SPL totesi, että suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta tulee noudattaa samaa huolellisuutta ja tehdä samat toimenpiteet kuin yksityisoikeudellistenkin saatavien osalta. Niitä ei ole perusteltua asettaa erilaiseen asemaan yksityisoikeudellisiin yrityssaataviin nähden. Nykytilan osalta *SPL* totesi, että jos vain osa perintäkuluista olisi edelleen suoraan ulosottokelpoisia, tulevaisuudessa olisi todennäköistä, että loppuosaa kuluista vaadittaisiin käräjäoikeudessa. Aikaisemmin säätelemättömässä tilanteessa tämä ei ollut samalla tavalla tarpeellista, ja väliaikaisen lain aikana tulevaa sääntelyä on jääty odottamaan. Loppuosan vaatiminen erikseen käräjäoikeudesta lisäisi velallisen kultaakkaa oikeudenkäyntikuluista ja käräjäoikeuden veloittamista oikeudenkäyntimaksuista johtuen. Tästä aiheutuisi velalliselle myös erillinen maksuhäiriömerkintä.

4 Perintätoimien aikarajat

Mietinnön mukaan uudesta maksumuistutuksesta tai -vaatimuksesta saisi periä kuluja vain, kun edellisen lähettämisestä on kulunut 10 päivää. Tratan saisi lähettää vasta 10 päivän kuluttua maksumuistutuksen lähettämisestä ja sen saisi protestoida vasta 14 päivän kuluttua trattakirjeen lähettämisestä. Tratan protestointiajan takarajaksi ehdotetaan 60 päivää.

Ehdotettuja aikarajoja kannatettiin yleisesti tai niiden osalta ei todettu olevan huomauttamista (mm. *EK, FA, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Itä-Suomen yliopisto, Luottomiehet, Oikeusrekisterikeskus, Pirkan Perintä Oy, Kuntaliitto, Suomen Vuokranantajan ry, TEM* ja kaksi yksityishenkilöä)

Asianajajaliitto lausui, puoltaisiko järjestelmän yhdenmukaisuus ja yksinkertaistaminen sitä, että aikaraja olisi kaikkien saatavien osalta sama ja helposti hallittavissa oleva 14 päivää yrittäjien osalta noudatettavan 10 päivän sijaan. Asianajajaliiton mukana tratan lyhyintä sallittua protestointiaikaa on varmasti-kin tarkoituksenmukaista pidentää 10 päivästä ehdotettuun 14 päivään mietinnössä esitetyin perustein.

ESAVIn mukaan ehdotetun pysyvän perintälain 10 f §:ssä ei ole varsinaisesti säädetty siitä, kuinka paljon velalliselle pitää antaa maksuaikaa laskun päivämäärän ja eräpäivän välissä, tai siitä hetkestä, kun velallisen tulisi kulloinkin sovellettavien kuljetusehtojen mukaan saada perintäkirje haltuunsa. Tästä syystä ehdotetun pysyvän lain hallituksen esitykseen voisi mahdollisuuksien mukaan ottaa maininnan näistä asioista.

FA totesi aikarajojen muutosten olevan maltillisia, mutta totesi myös, että tratan yhtenä tehtävänä käytännön perintätoiminnassa on nimenomaan luoda velalliselle kannustin ryhtyä maksusuunnitelmasta sopimisen kaltaisiin järjestelytoimiin viipymättä, ja tästä näkökulmasta määräaikojen lyhentäminen ei ole ongelmattonta.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että saatavien perinnässä on ilmennyt tapauksia, joissa velalliselta on vaadittu uusia perintäkuluja toimenpiteistä, jotka on tehty sen jälkeen, kun velallinen on jo maksanut maksumuistutuksessa tai maksuvaatimuksen mukaisen summan, mutta suoritus ei ole heti näkynyt. *Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n* mukaan perinnän jatkamisessa olisi odotettava maksuvaatimuk-

seen merkitystä eräpäivästä muutama päivä, jotta voidaan tarkistaa, onko velallinen maksanut saatavan eräpäivään mennessä, jos velalliselta vaaditaan kuluja uudesta maksuvaatimuksesta.

Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan trataan liittyvän maksumuistutuksessa annettavan maksuajan pidentämistä 7 päivästä 10 päivään sekä tratan julkaisuajan pidentämistä 10 päivästä 14 päivään perustellaan ehdotuksessa postinkulkuun liittyvillä ongelmilla sekä tähän liittyen myös velallisen tarpeella saada riittävästi aikaa taloudellisen asemansa selvittämiseen. Asiakastieto pitää postin kuluun liittyviä ongelmia liioiteltuna; posti kulkee Suomessa yleisesti ottaen hyvin nopeasti ja luotettavasti. On myös huomattava, että velallisyrittäjien maksuvelvollisuus on alkanut jo sovittuna eräpäivänä. Velallisyrittäjällä on jo ryhtyessään luottokauppaan ollut velvollisuus selvittää se, onko sillä mahdollisuus laskun maksamiseen. Asiakastieto ei pidä tarpeellisena asettaa 60 päivän aikarajaa sille, missä ajassa lähetty tratta on protestoitava. Asetettava aikaraja on omiaan jäykistämään mahdollisuutta tehdä saatavaa koskeva maksusopimus tratan lähettämisen jälkeen. On myös huomattava, että uudesta tratasta syntyisi velalliselle myös uusi negatiivinen luottotietolain 25 §:n mukainen maksutapamerkintä.

5 Muun pysyvän tavan käyttö kuluttajasaatavien perinnässä

5.1 Yleisesti

Mietinnön mukaan kuluttajasaatavien osalta nykyistä perintälain 5 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksuvaatimuksen toimittamisesta muulla pysyvällä tavalla voidaan sopia kirjallisesti tai sähköisesti kuluttajavelallisen kanssa riippumatta siitä, milloin saatava on erääntynyt. Ehdotettu sääntely mahdollistaa saatava-kohtaisen hyväksynnän lisäksi ns. saajakohtaisen hyväksynnän, minkä vuoksi erillistä kirjallista tai sähköistä hyväksyntää ei tarvitse antaa samalle perintäyhtiölle jokaisen saatavan osalta erikseen, vaan ainoastaan kerran 12 kuukauden aikana. Lisäksi käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa myös saatettu velallisen saataville.

Lähes kaikki lausunnonantajat olivat samaa mieltä mietinnössä esitetyn kanssa siitä, että sähköisten perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevan sääntelyn tulisi olla aiempaa sallivampaa, mutta tiukempaa kuluttaja- kuin yrityssaatavissa (mm. *Asianajajaliitto, EK, ESAVI, FA, Itä-Suomen yliopisto, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jäljempänä KKV), Kuluttajaliitto, Kuntaliitto, Kivra Oy, Luottomiehet, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Oikeusrekisterikeskus, Post Oy, SPL ja TEM*).

Kuntaliitto ja Oikeusrekisterikeskus toivat esiin mahdolliset haasteet kuluttajien digitaalisessa osaamisessa ja mm. *Kuluttajaliitto* huomautti, etteivät kaikki kuluttajat käytä sähköisiä viestintäkanavia.

Osa perintäalaa edustavista tahoista (*Intrum Oy ja Pirkan Perintä Oy*) ei pitänyt tiukempaa sääntelyä kuluttajien osalta tarpeellisena.

Pirkan Perintä Oy:n mukaan kirjeposti on vähentymässä ja maksuvaatimuksia toimitettiin esimerkiksi postilakon aikana sähköpostitse.

SPL:n mukaan sen jäsenyritykset ovat saaneet kuluttajilta paljon negatiivista palautetta siitä, että he eivät saa maksuvaatimuksia halustaan huolimatta sähköisesti. Jos käyttö tehdään maksuvaatimusten osalta nyt ehdotetun mukaisesti kovin hankalaksi ja kaikista muista lähetyksistä poikkeavaksi, tiedossa on, että käyttöön ottavien kuluttajien joukko jää tällöin pieneksi. Tämä

taas aiheuttaa sen, etteivät perintätoimistot välttämättä pysty tekemään investointeja tarjotakseen sähköistä toimitustapaa kuluttajille.

Kaksi yksityishenkilöä totesivat, että Suomessa suurin osa yrityksistä on mikro- ja pienyrityksiä, joten erottelu näiden välillä ei ole tarpeellista tai edes tarkoituksenmukaista. Perintäkirjeiden toimitustapojen sääntely tulee olla yhtä tiukkaa kuluttaja- ja yrityssaataavissa.

5.2 Sähköinen postilaatikko

Mietinnön mukaan kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa sähköistä postilaatikkoa, jos kuluttaja on ottanut sellaisen käyttöönsä, ei rinnastettaisi kirjepostiin.

Ehdotus jakoi lausunnonantajien mielipiteitä. Eräät elinkeinoelämää edustavat tahot kannattivat rinnastamista (mm. *FA, Intrum Oy, Kuntaliitto, Luottomiehet, Kivra Oy* ja *Pirkan Perintä Oy*).

Intrum Oy ehdotti ensisijaisesti, että kuluttajalaskutuksessa kaikki sähköiset toimittamistavat tulisi käsittää vakiintuneeksi käytännöksi, kuten yritysten välisessä laskutuksessa ehdotetaan. Perintäyhtiön velvollisuutena tulisi sähköisten toimittamistapojen osalta varmistaa kuluttajan hyväksynnän voimassaolo kirjettä lähetettäessä. Ehdotuksen johtopäätös siitä, että sähköisiä postilaatikoita käytetään kirjepostin osittain korvaavana tai vain yksittäisten sähköisten viestien vastaanottamiseen jättää kapean näkökulman kuluttajakäyttötymisen nykytilaan. *Intrum Oy:n* mukaan annettu hyväksyntä esimerkiksi vain sähköisen kanavan käyttöön sähköisessä postilaatikossa tulisi rinnastaa saaja-kohtaiseen hyväksyntään siten, että mikäli postin vastaanottaja on valinnut saavansa postin vain sähköisesti kaikilta postin lähettäjiltä, niin myös perintätoimistot voisivat lähettää postin sähköisenä.

Luottomiesten mukaan sähköiset postilaatikat tulisi rinnastaa kirjepostiin. Sähköisten postilaatikkojen osalta kuluttaja on ensisijaisesti itse aktiivinen sen suhteen, keneltä hän tahtoo vastaanottaa yhteydenottoja käyttämäänsä sähköiseen postilaatikkoon. Koska kuluttaja itse päättää keneltä hän vastaanottaa yhteydenottoja, tulisi kuluttajan tekemän päätöksen riittää siihen, että kyseistä kanavaa voidaan käyttää yhteydenottoihin myös perinnässä.

Kivra Oy:n mukaan digitaaliset postilaatikat tulee rinnastaa kirjepostiin kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa, sillä samaa rinnastusta käytetään jo muun postin osalta. Jos kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa

ei rinnasteta digitaalisia postilaatikkoja kirjepostiin, on riski, että ehdotettu lainsäädäntö vanhentuu jo muutaman vuoden sisällä Suomen postimarkkinan siirtyessä entistä enemmän kohti digitaalisia palveluita. Lainsäädännön valmistelussa tulee huomioida, että digitaaliset postilaatikot ovat kirjepostin moderni sähköinen muoto, joka tuo niitä hyödyntävälle kuluttajalle merkittäviä etuja kirjepostiin verrattuna. Esimerkiksi, digitaalisia postilaatikkoja käyttämällä kuluttaja saa postinsa reaaliajassa ilman kirjepostin jakeluajan tai päivien tuomaa viivästystä. Lisäksi digitaaliset postilaatikot mahdollistavat kirjeiden turvallisen arkistoinnin sekä laskujen eräpäiviin liittyvät muistutukset.

SPL:n mukaan tilanteissa, jossa vastaanottaja on hankkinut sähköisen/digitaalisen palvelun postilähetysten vastaanottamiseksi, tällaiseen postilaatikkoon vastaanotettu lähetys on rinnastettava kirjepostiin eikä sitä tulisi nyt perintälaissa rinnastaa sähköisiin toimitustapoihin. Perintäkirjeitä ei ole perusteltua jättää eriarvoiseen asemaan muuhun posttiin nähden.

Rinnastamista vastaan olivat erityisesti *Asianajajaliitto, ESAVI, EK, Itä-Suomen yliopisto, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, KKV, Kuluttajaliitto, Oikeusrekisterikeskus ja Posti Oy*.

Asianajajaliiton mukaan sääntelyä ei tule liian radikaalisti muuttaa sellaiseen suuntaan, että kuluttajien mahdollisuudet seurata tilannettaan vaikeutuu entisestään. Sähköinen/digitaalinen postilaatikko lienee osalle kuluttajista toimiva tapa vastaanottaa postia, mutta esimerkiksi ikääntyneille kuluttajille tällainen vaihtoehto saattaa olla teknisesti vaikea. Sähköisen/digitaalisen postilaatikon rinnastaminen kirjepostiin edellyttäne sitä, että tällainen palvelun käyttäminen on yleisempää.

ESAVIn mukaan sähköinen postilaatikko poikkeaa siinä määrin perinteisestä kirjepostista, että kuluttajalta tulisi hankkia erillinen suostumus myös sen käyttöön. Lisäksi olisi hyvä pyrkiä turvaamaan se, että kuluttaja ymmärtää, mihin viestintäkanavaan hänelle lähetetyt sähköiset perintäkirjeet lähetetään, ja että suostumuksen antamisen jälkeen ne eivät enää tule hänelle tavallisella kirjepostilla.

KKV toteaa lausunnossaan pitävänsä tarpeellisena, että lopullisessa esityksessä täsmennettäisiin, mitä tarkoitetaan sähköisellä postilaatikolla. *KKV:n* mukaan esityksessä pitäisi määritellä, että käytettävän toimitustavan tulee olla sellainen, joka on sekä kuluttajien että elinkeinonharjoittajien käytettävissä ja yleisessä käytössä. Se ei siis voi olla esimerkiksi jokin perintäyhtiön tai velkojan tai näiden yhdessä asiakkailleen luoma yrityksen/yrityksien omille asiakkailleen tarjoama sähköinen postilaatikko, jossa muut tahot eivät voi lähettää

viestejä. KKV:n mukaan toissijaisesti pitäisi säätää, että ammattimaisen perinnän on aina ennen oikeudellisen perinnän aloittamista lähetettävä velalliselle maksuvaatimus kirjepostilla. Kuluttajien elämäntilanteessa voi tapahtua lyhyenkin ajanjakson aikana ennakoimattomia ja yllättäviä tilanteita, joiden vuoksi kuluttajan kyky tai mahdollisuus seurata sähköisiä kanavia voi merkittävästi heikentyä tai jopa estyä. Muiden mahdollisuudet hoitaa asioita toisen henkilön puolesta heikentyvät olennaisesti, jos tieto maksuvaatimuksesta tulee vain perinnän kohteen henkilökohtaiseen sähköiseen kanavaan ja saatava voi edetä tosiasiaa suoraan oikeudelliseen perintään.

Kuluttajaliitto toteaa lausunnossaan vastustavansa jyrkästi sitä, että kuluttaja-saatavien osalta sähköisten kanavien käyttöönotto olisi mahdollista ilman kuluttajan nimenomaista ja kirjallista suostumusta.

Posti Oy:n mukaan sähköisten vastaanottokanavien markkina on sirpaloitunut ja kuluttajilla voi olla passiivisessa käytössään useita eri sähköisiä postilaatikoita, jolloin niiden hallinta ja päivittäinen käyttö voi olla vähäistä tai heikkoa.

5.3 Suostumuksen voimassaolo

Mietinnön mukaan kuluttajan antaman suostumuksen voimassaolo muun pysyvän tavan kuin kirjepostin käyttöön perintäkirjeitä toimitettaessa voisi enimmillään olla 12 kuukautta.

Lausunnonantajien näkemykset suostumuksen voimassaolon suhteen jakoutuivat. Enintään 12 kuukauden voimassaoloaika pitivät riittävinä mm. *EK*, *KKV*, *kaksi yksityishenkilöä*, *Kuluttajaliitto*, *Kuntaliitto*, *Oikeusrekisterikeskus* ja *Posti Oy*.

KKV:n mukaan se ei näe suostumuksen voimassaolon kestoajan olevan ongelma, mutta katsoo, että sähköisesti annettu suostumus on annettava laissa tarkoitetulla ”pysyvällä tavalla”.

Kuluttajaliiton mukaan koska sähköpostiosoitteen vaihtaminen on helppoa, ei suostumuksen tulisi olla ainakaan 12 kuukautta pidempi aika. Tällöin riskinä olisi, että muuttuneen sähköpostiosoitteen vuoksi, sähköinen kirje päättyisi väärään sähköpostilaatikkoon. Sähköpostiosoitteen muutokset eivät välity muille osapuolille vastaavanlaisesti kuin postiosoitteen muutokset. Kuluttajaliitto ehdottaa, että jatkovalmistelussa voisi vielä tarkastella, onko kuluttajien edut ja suoja huomioiden perusteltua, että suostumuksen voimassaoloaika olisi lyhyempi kuin 12 kuukautta.

Lyhyempää, alle 12 kuukauden voimassaoloaikaa kannatti *ESAVI*.

Pidempää voimassaoloaikaa tai toistaiseksi voimassaolevaa suostumusta kannattivat *Asianajajaliitto, FA, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Kivra Oy* ja *SPL*. Joidenkin lausunnonantajien mielestä suostumuksen voimassaoloajasta ei tulisi säätää lainkaan (esim. *Intrum, Luottomiehet, Pirkan Perintä Oy* ja *Suomen Vuokranantajat ry*).

FA:n mukaan, jos suostumusta ylipäänsä edellytetään, sen olisi hyvä olla voimassa toistaiseksi erityisesti, jos edunvalvojan tiedonsaantimahdollisuuksia samalla parannetaan.

Intrum Oy:n mukaan, jos määräajasta säädetään, tulee laissa ottaa huomioon se, että tieto hyväksynnän ajankohdasta ei ole esimerkiksi sähköisissä postilaatikoissa perintäyhtiön käytettävissä, joten näissä kanavissa ei voida edellyttää perintäyhtiöltä 12 kuukauden kaltaista seuranta-aikaa hyväksynnän voimassaolon suhteen. Ehdotuksessa tulisi tässä tapauksessa muotoilla määräaikaa koskevat kohdat uudelleen siten, että perintäyhtiön velvollisuutena olisi 12 kuukauden sijaan varmistaa hyväksynnän voimassaolo kirjettä lähetettäessä. Epäkohta ehdotuksessa on se, että käytettäessä esimerkiksi sähköisiä postilaatikoita kuluttaja tekee valinnan vastaanottotavoistaan sähköisen postilaatikon käyttöliittymässä. Perintätoimisto ei tiedä, milloin hyväksyntä on annettu, vaan pystyy ainoastaan tarkastamaan, että hyväksyntä on voimassa lähettäessään postia. Perintätoimiston on siis mahdotonta valvoa sitä, että hyväksyntä on vain 12 kuukautta voimassa. Sähköisissä postilaatikoissa hyväksynnät annetaan toistaiseksi voimassaolevina ja niitä voidaan muuttaa milloin tahansa.

SPL:n mukaan, mikäli kuitenkin e-laskutuksen tai sähköisen postilaatikon osalta pelkkä suostumus käyttöön otosta ei ole riittävä, kuluttajan kannalta ilmoitus saapuneesta maksuvaatimuksesta olisi määräaikaista voimassaoloa parempi vaihtoehto. On huomattava, että tietosuojasäännöksissäkin suostumuksen katsotaan olevan toistaiseksi voimassa eikä sille ole asetettu erillistä määräaikaa. Myöskin ehdotuksen mukaiset erilaiset ja moninaiset tiedonantovelvoitteet ovat perintätoimistolle raskaita ja liiallisia. Tällä tavalla sähköisten toimitustapojen käyttö tulee perintätoimistoille ja kuluttajille kovin hankaliksi. Jokaisen perintätoimiston tulisi voimassaolon määräaikaisuuden ja tiedonantovelvoitteiden vuoksi hallinnoida suostumuksia/ilmoituksia erillään itse toimituskanavasta ja tämä voi estää perintätoimistoja siirtymästä sähköisten toimitustapojen käyttöön. Lisäksi kuluttaja, jolla on paljon velkoja eri perimistöimistöissä ja joka juurikin voisi olla erityisen halukas saamaan perintäkirjeet sähköisesti, joutuu laista johtuvaan byrokraatiaan jokaisen perintätoimiston kanssa erikseen.

Suomen Vuokranantajat ry pitää 12 kuukauden voimassaoloaikaan perusteetomana. Yhteiskunnassa on laajasti siirrytty käyttämään yhteydenpidon pääasiallisena väylänä muita tapoja kuin kirjepostia. Jos velallinen on valmis vastaanottamaan perintään liittyvät kirjeet sähköisesti, ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää velkojien kysyvän tätä uudestaan vuosittain. Voimassaoloaika ei ole siten tarpeen rajata kuluttajasaatavissakaan lainkaan.

5.4 Edunvalvonnan huomioiminen

Mietintö ei sisältänyt erillistä ehdotusta edunvalvonnassa olevan velallisen maksuvaatimusten lähettämistä koskien, mutta lausunnonantajilta tiedusteltiin, tulisiko edunvalvontaa koskevat näkökohdat huomioida perintäkirjeiden sähköisissä toimittamisvoissa.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta (mm. *Asianajajaliitto, FA, EK, ESAVI, Itä-Suomen yliopisto, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, kaksi yksityishenkilöä, KKV, Kuluttajaliitto, Kuntaliitto, Oikeusrekisterikeskus, Pirkan Perintä Oy, Posti Oy ja TEM*).

ESAVIn mukaan se on ratkaisukäytännössään katsonut, että jos perintätoimisto vapaaehtoisen perinnän aikana havaitsee esimerkiksi velallisen tietoja tarkistaessaan tai sen tietoon muuten saatetaan, että perinnässä olevalle velalliselle on määrätty edunvalvoja, perintätoimiston tulee lähettää perintäkirjeet tiedoksi myös edunvalvojalle. Lisäksi perintäyhtiön on muutoinkin varmistettava, että se antaa edunvalvojalle tämän tarvitsemat tiedot, jotta edunvalvojalla on mahdollisuus tehtävänsä edellyttämällä tavalla valvoa päämiehensä etua perintäasiassa. Tämä edellyttää, että perintäyhtiö varmistuu sen tietoon tulleesta edunvalvoja-asemasta ja antaa viipymättä edunvalvojalle tämän tarvitsemat tiedot. Näin ollen, jos edunvalvoja nimenomaan haluaa, että perintäyhtiö toimittaa sille sen haluamat tiedot sähköisesti, ei tälle tarvitse olla estettä olettaen, että edunvalvoja seuraa sitä viestintäkanavaa, johon hän pyytää perintäyhtiötä maksuvaatimukset sähköisesti toimittamaan.

Osa perintäalaa edustavista tahoista ei kannattanut ehdotusta (*Intrum, Luottomiehet ja SPL*).

Sekä *Intrum* että *SPL* totesivat, että perintätoimistoilla ei ole mahdollisuutta lähettää saman velallisen perintäkirjettä samanaikaisesti kahdelle eri taholle. Jos velallisella on edunvalvoja taloudellisten asioiden osalta ja edunvalvoja

edustaa velallista perintäasioissa, kirje lähetetään edunvalvojalle eikä velalliselle eli vain yhteen paikkaan. Samansuuntaisia huomioita esitti myös *Luottomiehet*.

6 Muita huomioita

6.1 Muun pysyvän tavan käyttö muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Mietinnössä ehdotetaan, että tratta ja 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus saataisiin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Hyväksyntää ei edellytetä annettavaksi näissä tilanteissa kirjallisesti tai sähköisesti, vaan se voidaan antaa myös suullisesti. Hyväksyntä voidaan antaa myös osana muita sopimusehtoja. Velallisen hyväksyntä voidaan antaa joko saatava- tai saajakohtaisesti ja se voi olla voimassa joko toistaiseksi tai määräajan. Muun pysyvän tavan käyttö on sallittua myös silloin, jos tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Pysyvän tavan perustuessa sopimiseen tai vakiintuneeseen käyttöön edellytetään lisäksi sitä, että lähettäjä eli velkoja tai perintätoimintaa ammatteisesti harjoittava riittävällä huolellisuudella varmistaa, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiaassa saatu saatettua velallisen saataville. Samanlaiset säännökset ulotetaan yrityssaatavien tilanteissa koskemaan myös maksuvaatimusta.

Lausunnonantajat eivät nimenomaisesti lausuneet muun pysyvän tavan käytöstä tai sen soveltamisedellytyksistä yrityssaatavien perinnässä tai vastustaneet ehdotusta.

6.2 Velkojan eri perusteisten saatavien yhdistäminen

Mietinnössä ehdotetaan, että saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta (esim. *Asianajajaliitto, ESAVI, Itä-Suomen yliopisto, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, kaksi yksityishenkilöä, Kuntaliitto, KKV, Matkailu- ja ravintolapalvelut Mara ry, Oikeusrekisterikeskus ja SY*).

Asianajajaliiton mukaan yhdistäminen voi tietyissä tilanteissa olla vaikeaa, mutta säännöksen sanamuoto ”mahdollisuuksien mukaan” antanee perintätöimistoille tässä suhteessa tarpeeksi liikkumavaraa.

ESAVIn mukaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisukäytännössä on katsottu, että saman velkojan eri perusteista johtuvat saatavat tulee tarpeettomien kulujen välttämiseksi yhdistää perinnässä mahdollisuuksien mukaan. Ratkaisukäytännön mukaan saatavat voidaan yhdistää niiden tullessa perintään ainakin silloin, jos saatavat ovat erääntyneet samanaikaisesti tai hyvin lähekkäin taikka saatavat ovat tulleet perintään samanaikaisesti tai hyvin lähekkäin. Saatavilla on usein myös samankaltainen peruste.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden mukaan näin on jo tehty oikeuskäytännössä tapauskohtaisesti, kun on katsottu hyvän perintätavan edellyttävän saatavien yhdistämistä.

Kuntaliiton mukaan tämä on perusteltua mahdollisuuksien mukaan huomioiden systeemin tehokkuuden ja kuormittavuuden.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n mukaan tarpeettomien kulujen estämiseksi myös eri perusteesta johtuvia saatavia voi olla tarpeen yhdistää.

Kielteisellä kannalla olivat mm. *FA, Luottomiehet, Suomen Vuokranantajat ry, Pirkan Perintä Oy* ja *SPL*.

FA:n mukaan eri perusteesta johtuvien saatavien yhdistäminen edellyttää merkittävästi manuaalista työtä ja kasvattaa perintätoiminnan kustannuksia. Esimerkiksi vakuutustoiminnassa on tavanomaista, että asiakkaat maksavat laskunsa erissä ja muulla kuin kuluttaja-asiakkaalla voi olla yhtäaikaisesti perinnässä useaan eri vakuutus sopimukseen perustuvia saatavia. Vakuutus sopimuslain perusteella vakuutuksenottaja voi itse päättää, mihin saataviin ositaisuuskohtaisesti kohdennetaan. Eri saatavilla saattaa olla erilaisia maksamattomuuteen liittyviä seurauksia, joilla on velallisen kannalta merkitystä. Tarkoituksenmukaisinta ei aina ole pyrkiä kulujen minimointiin millä keinolla hyvänsä, vaan myös selkeydellä on arvonsa. Osasuoritusten kohdentaminen jouduttaisiin hoitamaan jälkikäteisillä yhteydenotoilla velallisiin, mikä vaikeuttaisi menettelyä kohtuuttomasti.

Luottomiesten mukaan, mikäli velkojille tulee velvollisuus yhdistää eri perusteisia saatavia saaman asiaan, aiheutuu tästä huomattava työmäärä velkojille, kun erääntyneiden saatavien kohdalla tulisi mahdollisesti yhdistää useiden eri

perusteiden avoimet saatavat samalle maksumuistutukselle. Velkojat käsittelevät saatavia pääsääntöisesti sopimuskohtaisesti. Erilaisissa sopimuksissa voidaan soveltaa erilaisia sopimusehtoja, mukaan lukien maksuehtoa, korkoa ja sopimuksen päättämistä koskevat ehdot. Yhdistämisvelvollisuus eri perusteissa asioissa aiheuttaisi epäselvyyttä velkojan huolehtiessa avoimille saataville tehtävistä toimenpiteistä ja yksittäisen sopimuksen sisältöön liittyvistä päätöksistä. Velallisen näkökulmasta useiden eri perusteisten asioiden yhdistäminen lisää myös riskiä väärinkäsityksistä ja johtaa helposti yhteydenottoihin sen selvittämiseksi, mitä velkoja on perimässä, mistä aiheutuu velkojille kustannuksia. Huomioiden muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen taso, on riskinä, että velkojille aiheutuu yhdistämisestä ja siihen liittyvästä selvityksestä enemmän kuluja, kuin mitä velkoja voi velalliselta vaatia. Yhdistämisvelvollisuus tulee johtamaan myös oikeudellisiin haasteisiin etenkin, kun velallinen maksaisi yhdistettyyn asiaan osasuorituksen. Mikäli asiassa on velottu useiden eri sopimusten perusteella eräänntyneitä laskuja, voi epäselvä osasuoritus johtaa siihen, että velkoja irtisanoo eräännyttämisehtojen perusteella jonkin sopimuksen, vaikka velallinen olisi pyrkinyt sen maksamaan, mutta ei ole yksilöinyt suorituksensa kohdistamista riittävän tarkasti.

SPL:n mukaan lain selvyden vesittää lain perusteluissa oleva kohta, jonka mukaan myös saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi. Lain perusteluissa ei ole tuotu esiin, mitä ”mahdollisuuksien mukaan” voisi tarkoittaa. Yhdistämisen tarkoitus on se, että velkojan pienempi työ koituu velallisen hyväksi. Yhdistämisen on katsottu tarkoittavan sitä, että kun saman saatavan osalta pystytään siirtämään seuraava erä jo olemassa olevalle toimeksiannolle, tästä aiheutuu perinnässä vähemmän työtä ja tämä tulee näkyä pienempänä veloituksena kuin jos erä perittäisiin erikseen. Jos tarkastelu tulee tehdä myös eri perusteisten saatavien osalta määritelmällä ”mahdollisuuksien mukaan”, ei tämä ole käytännössä mahdollista. Tarkastelu laajenisi koskemaan kaikkien perintään tulevia saatavia ilman, että määritelmille on annettavissa konkreettisia kriteereitä. Yhdistäminen ei tällaisessa tilanteessa voi koskaan olla työtä vähentävää vaan päinvastoin sitä lisäävää.

6.3 Siirtymäsäännökset

Mietinnössä ehdotettiin siirtymäsäännösten osalta seuraavaa:

”Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa lähetetyn tratan saa kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan tai maksukehotuksen lähettämisestä.

Tämän lain 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos tämän lain 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Tämän lain 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätöimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätöimien määrää.

Tämän lain 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen perintätöimien kuluja.

Jos suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen 1. lakiehdotuksen voimaantuloa, syntyneet perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.”

Siirtymäsäännösten osalta suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut kommentoitavaa tai huomauttamista.

Posti Oy totesi, että siirtyminen sähköiseen toimittamistapaan kuluttajiin kohdistuvassa perinnässä tulisi tapahtua riittävän pitkän siirtymäajan jälkeen.

SPL totesi, että lakiin pitäisi saada selkeämmät siirtymäsäännökset, jos kulut jäävät ehdotuksen mukaisesti osittain alhaisemmiksi kuin väliaikaisen lain kulut. Liitto esitti muun ohella, että jos 1.1.2021 alkaen syntyneet kulut ovat syntyhetkellään olleet lainmukaiset, ne olisivat sitä vielä 30.4.2022 jälkeenkin.

6.4 Muut seikat

Mietinnössä ehdotetaan, että kestovelkasuhteissa saatavien yhdistäminen johtaa usein perintätoimien enimmäismäärien ylitykseen, ja tätä voidaan lähtökohtaisesti pitää perusteltuna 10 g §:n 3 momentin nojalla. Vaikka enimmäismäärien ylittämistä pidettäisiin näissä tilanteissa 10 g §:n 3 momentin mukaan sallittuna, tämä ei pääsääntöisesti ole peruste ylittää myös perintäkulojen kokonaiskulumääriä, vaan asiaa on arvioitava yleisesti 10 h §:ssä säädettyjen edellytysten valossa.

Pirkan Perintä Oy:n mukaan samana velkana pidetään myös kestovelkaa ja perintälaki rajoittaa kestovelan perintää (yksi maksuvaatimus sen jälkeen puolet perintäkuluista ja kokonaiskulukatto). Tällainen tulkinta johtaa huonoon lopputulokseen velkojan ja ostajan kannalta. Perintätoimisto lähettää yhden maksuvaatimuksen täysillä perintäkuluilla ja toisen maksuvaatimuksen puolilla perintäkuluilla. Jos rästejä ei makseta, odotetaan, että koko osamaksusopimus voidaan eräännyttää (OsamKL:n /KSL:n mukaan) ja ostaja menettää osamaksuesineensä.

SPL:n mukaan enimmäismäärissä ei ole otettu riittävästi huomioon, että kokonaiskulukatto voi yrityssaatavissa ylittyä jo maksumuistutusvaiheessa. Velkojat voivat asiakkaidensa kanssa neuvotella hyvinkin pitkään erilaisia järjestyksiä ja kestovelka voi laahata jatkuvasti perässä ilman, että halutaan katkaista asiakassuhde eräännyttämisellä. Yrityssaatavien osalta kohdistusjärjestystä ei ole säädetty samalla tavalla kuin kuluttajasaatavissa ja sen vuoksi maksumuistutuskuluja voi syntyä vuosien varrella paljonkin ilman, että niihin tulee kohdistetuksi suorituksia. Epäselväksi on jäänyt, mikä on peruste sille, että kokonaiskulukattoa ei voisi pääsääntöisesti ylittää kestovelkasuhteiden osalta. Halutaanko nopeampaa eräännyttämistä joustavuuden sijaan? Lisäksi esimerkiksi rahoitussaatavissa voi olla yleisesti useita osallisia sen lisäksi, että ne voivat olla kestovelkasuhteita. Jos esim. vastuullisia on viisi, maksumuistutuskuluja syntyy jo yhden erän osalta 60 euroa (5 x 12 e) ja eriä voidaan joutua muistuttamaan lähes kuukausittain. Yhteisvastuutilanteet tulisi olla kestovelkasuhteiden lisäksi erityinen aihe ylittää kokonaiskulukatto. Kokonaiskulukatto tulisi siis olla vastaavasti ylitettävissä kuin perintätoimien enimmäismäärätkin.

Lausunnonantajien oli mahdollista lausua yleisesti mietinnössä esitetyistä ehdotuksista.

Suomen Vuokranantajat ry:n mukaan esityksessä ei ole juurikaan huomioitu sen soveltumista myös sellaisiin oikeussuhteisiin, joissa osapuolina on kaksi

luonnollista henkilöä. Suomessa yksityiset vuokranantajat omistavat noin 350 000 asuntoa. Nämä asunnot ovat noin kolmasosa kaikista vuokra-asunnoista ja niissä asuu noin 550 000 asukasta. Lakimuutoksella on siten merkittävä vaikutus myös sellaisiin velkasuhteisiin, jossa velallisena on luonnollinen henkilö. Toisaalta on hyvä huomioida, että tällaisissa velkasuhteissa velallinen voi olla myös velkojaa vahvemmassa asemassa (esim. pienvuokranantaja vuokraa liiketilan isolle yritykselle).

Liite

Esitysluonnoksesta pyydettiin tai saatiin lausuntoja seuraavilta tahoilta (lausunnon antaneet merkitty *:llä).

Bisnode Finland Oy

Elinkeinoelämän keskusliitto EK*

Etelä-Suomen aluehallintovirasto*

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Finanssiala ry*

Finnvera Oy

Helsingin käräjäoikeus

Helsingin yliopisto / oikeustieteellinen tiedekunta

Intrum Oy*

Itä-Suomen yliopisto*

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus*

Kaksi yksityishenkilöä*

Kilpailu- ja kuluttajavirasto*

Kivra Oy*

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry*

Kuluttajariitalautakunta

Lapin yliopisto / oikeustieteiden tiedekunta

Luottomiehet - Kreditmännen ry*

Markkinaoikeus*

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*

Oikeusrekisterikeskus*

OK Perintä Oy*

Pirkan perintä Oy*

Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Posti Group Oyj*

Suomen Asiakastieto Oy*

Suomen Asianajajaliitto*

Suomen Kuntaliitto ry*

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry*

Suomen Vuokranantajat ry*

Suomen Yrittäjät ry*

Tieke Tietoyhteiskunnan Kehittämiskeskus ry

Tuomioistuinvirasto

Turun yliopisto / oikeustieteellinen tiedekunta

Työ- ja elinkeinoministeriö*

Työeläkevakuuttajat TELA ry*

Ulosottolaitos*

Valtiovarainministeriö

Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-932-2 (PDF)